

DOPİNGLE MÜCADELEDE EĞİTİMİN ÖNEMİ

Doping yapmanın sakıncaları ve sonuçları hakkında sporcuları bilgilendirme konusunda, eğitimin rolü nedir?

Genellikle doping vakalarında, bir sporcu, bir madde, sporcunun bu konuda bilgisiz ve habersiz olması yer almakta olduğu için, eğitimin rolü çok önemlidir. Hatta, eğitim programı yürüten birçok ülkede bile, mevcut durumun tespiti için bile daha çok çalışılmalıdır çünkü bu ülkelerdeki birçok vakada sporcular savunmalarında, konu hakkında bilgilerinin olmadığını mazeret olarak ileri sürmekte ve af ya da ceza indirimi talep etmektedirler. Konuya önem veren belli başlı ülkeler bu sorunu yaşıyorlarsa, diğerler ülkelerde çok ciddi sorunlar var demektir.

Dopingle mücadele eğitim programları, 1989-1990 yılından itibaren Olimpiyat Komiteleri tarafından önemli bilgilerin sporculara ulaştırılması ile başlatılmıştır. 25 yıl geçmesine rağmen programlar hala başarıya ulaşamamıştır. Bunun sebebi eğitim programları değildir; asıl sebep sporcuların verilen bilgilerden yararlanmamalarıdır. Dopingin **“sporcuların kendi sorumluluklarında olduğunu anlamaları”** sağlanmalıdır.

Eğitim programlarına rağmen, sorunun 25 yıldır halledilememiş olması doğru çözümlerin bulunamamış olmasından mı kaynaklanmaktadır yoksa bu sorun daima devam edecek midir?

Sorunun en büyük kısmı sporculardır. Eğer üst düzey bir sporcu iseniz iyi para kazanırsınız; sizinle birlikte çalışan fizyoterapistler, masörler, antrenörler, sizi tüm bilgilere anında ulaştıracak elektronik aletleriniz varsa, bilgisizlik mazereti kabul edilemez. Sporcular daha fazla sorumluluk almaya başlamalıdır çünkü **“kusursuz sorumluluk”** ilkesi, Talimat'ın temel prensibidir.

Sporcular, hangi maddeleri almamaları, hangi maddelere dikkat etmeleri gerektiğini, özellikle değişik tiplerdeki ergojenik yardım maddelerini çok iyi bilmelidirler. Kusurlu ve içeriği belirsiz bu tip ürünlere piyasada sıklıkla rastlanmakta ve kolaylıkla elde edilmektedir. Eğer sporcular riskten uzak durmak istiyorlarsa; **“bilmiyordum”** yaklaşımını terk edip, **“hayır, kullanmayacağım”** yaklaşımını benimsemelidirler.

Dopingle mücadeleye olan ilginiz nereden gelmektedir, spora başlamanızdan itibaren size bu kültür verildi mi?

1976 Montreal Olimpiyat Oyunları'nda yarışan bazı kadın sporcuların benden daha erkeksi göründüklerine şahit oldum. Daha önceleri hiç sakallı, bıyıklı, kalın sesli kadın

sporcu görmemiştim. O Olimpiyatlarda Amerika, özellikle kadınlarda, fazla başarılı olamadı çünkü ortada rekabet yoktu. Sonradan anlaşıldı ki, eğer bazı maddeleri kullanırsanız daha kolay kazanıyorsunuz. Ben çok talihliydim zira Montreal'de bireysel altın madalya alan Amerikalı tek sporcu bendim. Amerika adına tek altın madalyanın alınması o güne kadar görülmuş değildi. 1976 ile 1980'lerin ilk yılları arasında bazı gelişmeler oldu ve daha fazla sayıda sporcu ilaç denemeye başladı. Bu konu sporcular arasında sıklıkla konuşuldu ve kullananların performansında ani değişiklikler görüldü. Ben hiçbir zaman bunun doğru olduğunu düşünmedim. Milli takıma seçilmek ya da Olimpiyat Oyunları'na katılabilme hayalini gerçekleştirmek için birilerinin oğlu veya kızının anabolik steroid, büyüme hormonu gibi maddeleri kullanmaya başlamalarının önlemesi amacıyla tedbirler alınması gerektiğini düşünüyordum.

Yıllar itibariyle dopingle mücadele çalışmalarını nasıl geliştirdi ve sizde ne gibi etki yaptı?

1988 yılındaki Ben Johnson skandalından sonra, Amerikan Atletizm Takımı'nda yer alan 6,7 veya daha fazla sporcu için yarışma dışı test programı başlatıldı. O tarihte bu uygulama sadece Almanya'da vardı ve biz de beyaz, temiz bir sayfa açmaya karar verdik. Bizler sporcu olarak, bu uygulamanın Atletizm Kongresi adlı kurum vasıtasıyla yapılmasını kabul ettik. Bu kurum 1989 ve 1990 yıllarında ilk yarışma dışı testleri düzenledi, uyguladı ve finanse etti. Daha sonra, bu program Amerikan Olimpiyat Komitesi tarafından kabul edildi; ayrıca 12 başka spor federasyonu da, kendi istekleriyle, programa dahil oldu. Ben bu programı uygulayan komitenin başkanı idim ve Amerikan Olimpiyat Komitesi Madde Suistimali Araştırma ve Eğitim Komitesi Başkanı olmak beni çok derinden etkiledi. Komite olarak, nerede bir madde suistimali varsa, orada doping kontrol görevlileri ile süreci yöneterek, araştırma, eğitim ve test yaptık. Benim dopingle mücadele çalışmalarımın başlangıcı böyledir.

Dopingle mücadelede bugün hangi noktadayız, daha ne kadar yol almamız gerekiyor?

O zamanlar, yapılması gereken işler için WADA gibi bir kuruluşa gerek olduğu ön görüşünde bulunmuştuk. Örnekleme gerekirse; benim Amerikan Olimpiyat Komitesi Madde Suistimali Araştırma ve Eğitim Komitesi Başkanı olduğum dönemde, 6 önemli spor federasyonunun başkanı, komite üyeleri, doktorları ile diğer ilgili uzmanlardan oluşan, adına da Büyük Altılar dediğimiz bir komitemiz vardı. Bu komitenin uygulamalarının, kendi sporlarının pazarlama ve gelişimine engel olma riski taşımasından dolayı, bu komitenin tamamen bağımsız bir kurum olması gerektiği sonucuna vardık. Bunlar, 1980'lerin sonu ile 1990'ların başlarında yapıldı. O yıllarda

var olan tüm laboratuvarlarda bulundum, 1982-1983'te Doktor Donike'nin yanında idim.(Köln Laboratuvarı) Tüm spor hayatım boyunca dopinge mücadele edilmesi gerektiğini, sözümü sakınmadan, yüksek sesle söyledim ama birçok sporcu doping yaptığı için sesimi pek duyuramadım.

1970 ve 1980'ler ile kıyasladığınızda, bugün sporcuların doping konusunda daha açık sözlü ve samimi olduğunu söyleyebilir misiniz?

Günümüzde, bir sporcunun doping vakaları hakkında yüksek sesle ve samimi olarak konuşabileceğini sanmıyorum. Bazı spor dallarında doping kültürü var ve o sporu yapan sporcunun buna karşı konuşması da çok zordur. Eğer bunu yaparsanız, o dalda "istenmeyen kişi" ilan edilirsiniz. Bu durum, bir suçu gören kişinin, olaya karışmamak için tanıklık yapmamasına benzer. Nelerin olup, bittiğini bilip, hiçbir şey söylememek daha kolaydır.

Neden bugün hala bazı sporcular doping yapma yolunu izlemektedirler?

Buradaki sebep sadece para değildir, daha fazlası da vardır. Sporcuların doping yapmasının asıl sebebi, kısa yoldan servet ve şöhret sahibi olmak istemeleridir. Birkaç tane büyük şampiyonayı kazanınca, birdenbire sponsorluklar devreye girmekte, sosyal medya sizden söz etmekte ve derhal, hem de çok kısa bir zamanda kendi markanız ortaya çıkmaktadır. Bu başarınız nedeniyle elde ettikleriniz, egonuz ve yaşam biçiminiz haline geliyor. Sebeplerden biri budur. Başarılı bir sporcu olunca, kendinize göre özel bir çevreniz, seyahatleriniz ve şöhretiniz yani; bir nevi kendinize ait bir "TV reality show" unuz oluyor. Tüm bunlar bir araya gelince karşı konulmaz bir çekim oluşuyor ve yarışma sonunda çok ciddi sonuçlar doğuracak olan şeyleri yapmanız size zararsız ve tehlikesiz görünüyor. Bana göre doping yapanları cezalandırmak yeterli değildir, sporun güvenilirliğinin sürdürülmesi de gereklidir. Doğal teşviklerin yeterli olmadığı durumlarda, sporu ve sporcuyu da korumak gerekmektedir.

Burada doğal bir çıkar çatışması vardır. Sporcuların federasyona, federasyonunda sporculara ihtiyacı vardır. Eğer başınızda güçlü bir lider ya da sporun bütünlüğünün, sporcu veya federasyonun itibarından daha önemli olduğunu düşünen biri yok ise, finansal sebeplerden dolayı bazı etik değerler göz ardı edilebilmektedir.

(Bu cevaplar, atletizm 400 metre engelli koşu dalında, iki kez Olimpiyat Şampiyonluğu bulunan ve 2007 yılından beri de WADA Eğitim Komitesi Başkanlığı görevini yürüten, efsane sporcu Edwin Moses'e aittir.)

